УДК 378.01

Ігор Фесів

СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ САМОВИЗНАЧЕНОСТІ ШКОЛЯРІВ НА БУКОВИНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах для різних навчальних закладів особливо актуальною є проблема зменшення кількості абітурієнтів. Дана ситуація – це наслідок багатьох об'єктивних і суб'єктивних причин: демографічний спад, проблема працевлаштування за фахом, політична нестабільність, зниження ролі освіти і науки в державі. Проблема є гострою не лише для навчальних закладів, а й для суспільства в цілому.

Розглянемо її на прикладі Буковини, яка багата різнонаціональною культурою, характеризується толерантним ставленням до представників нацменшин, і де знаходяться великі освітні центри: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (ЧНУ), Буковинський державний медичний університет (БДМУ), Буковинський університет, Економіко-правничий інститут Західноукраїнського економіко-правничого університету, Чернівецький торгівельно-економічний інститут Київського національного торгівельно-економічного університету.

Національний університет імені Юрія Федьковича у консолідованому рейтингу вишів України 2016 займає дев'яту позицію [9]. На його науковій базі проводяться різного роду міжнародні конференції, багато науковців мають світове визнання. Промисловість Буковини не так давно займала провідне місце у військовій галузі гігантської наддержави. Нині в області локалізований великий фінансовий ресурс, розвивається прикордонна співпраця з європейською спільнотою.

Запорукою успішного суспільного розвитку є створення умов доступності освіти, можливість навчання повинна бути доступною людині впродовж усього її життя.

Мета статті – оцінити стан професійної визначеності молоді Буковини та визначити рівень зацікавленості вибору навчальних предметів для зовнішнього незалежного оцінювання, порівняти результати з вибором імовірних напрямів освіти ЧНУ.

Професійна орієнтація є системою соціально-економічних, психолого-педагогічних і методико-фізіологічних заходів, спрямованих на забезпечення активного, свідомого професійного самовизначення і трудового становлення особистості з урахуванням своїх можливостей

© Ігор Фесів, 2016

та індивідуальних особливостей і кон'юнктури ринку праці для повноцінної реалізації у професійній діяльності [7, с. 3].

Серед вітчизняних науковців, які досліджували теоретичні та методичні засади розв'язання проблеми здійснення профорієнтаційної роботи, слід відзначити Г. Балла, Н. Гончарову, М. Тименка, Е. Климова [1; 4; 8; 12].

Сучасна система професійної орієнтації у більшості загальноосвітніх навчальних закладах, на жаль, реалізується лише у предметно-навчальній орієнтації. Проте ця робота, як правило, проводиться формально. Загалом єдиної державної системи професійної орієнтації не існує, і саме це призводить до негативної соціально-економічної ситуації в Україні.

Групою дослідників запропоновано характеристику певних вікових періодів професійного визначення за такими ознаками: вікові періоди, мотивація, соціальне середовище тощо [16]. Так, ми часто стикаємось із такою градацією, як сільська і міська молодь, що відрізняється у професійному виборі: випускники районів, сусідів із найближчими зарубіжними країнами (Румунія, Польща, Угорщина, Чехія) часто здобуття освіти закордоном визначають пріоритетом, причому з даним вибором окреслюються перспективи майбутнього працевлаштування саме в цій країні.

Аналіз тривалого періоду (2010-2015 рр.) проведення профорієнтаційних заходів Чернівецьким національним університетом імені Ю. Федьковича дає можливість зробити певні висновки. У 2010-2011 рр. кількість бажаючих навчатися закордоном визначалася 2-3%, у 2012-2014 рр. ця кількість збільшилася до 9%, а у 2015-2016 рр. – до 10-12%. Дані відсотки характерні для чотирьох прикордонних районів Чернівецької області (Герцаївський, Глибоцький, Новоселицький, Сторожинецький). Переважна більшість випускників шкіл орієнтуються на такі країни, як Республіка Польща і Румунія. Основними причинами такого вибору вважаємо:

– у Чернівецькій область проживає близько 20% румуномовного населення (12% румун, 7% молдаван);

– на державному рівні країн-сусідів є сприяння такому вибору, надається можливість навчатися на державному замовленні, брати участь у різноманітних бізнес-проектах з метою покращення своїх фінансових можливостей;

– важливою є присутність у даних країнах великої кількості заробітчан регіону; батьки, створивши певні умови проживання, схиляють дітей до саме такого вибору.

У сучасних умовах оцінка умов ринку праці є міждержавною, необхідно проводити оцінку ситуації хоча б у прилеглих до кордону районів сусідніх країн. Адаптація учнів до умов ринку, професійна орієнтація шкільної молоді на різні види діяльності останнім часом привернула увагу низки вчених (В. Васильєв [2], А. Гапоненко [3], І. Жадан [5], І. Захарова [6], В. Пилипенко [13]). Проте на сьогодні практично відсутні дослідження, присвячені міждержавній оцінці ринку праці.

У працях А. Орлова [11] провідна роль у виборі професійного життя належить різним формам потреб, а дослідження А. Реан стверджують, що свідомий вибір професії можливий лише при глибокій мотивації [14].

Дані теорії не завжди доцільно використовувати в час складної економічної ситуації в державі, безробіття, низького рівня життя. За таких умов на професійний вибір впливають значною мірою пропаганда, а не прагматичний вибір. Часто молоді люди під впливом засобів масової інформації, відсутності професійних консультацій профорієнтаційного характеру надають перевагу в здобутті професій, які є надлишковими на ринку праці.

Результати проаналізованих нами досліджень свідчать, що рейтинг найбільш престижних професій, як і раніше, очолюють IT-спеціалісти. При цьому варто відзначити, що вже 46% офісних співробітників вважають професію програміста престижною, а це майже вдвічі більше, ніж у 2013 р. На другому місці за престижністю – лікарі. За рік вони піднялися із сьомого місця рейтингу престижних професій. Третє місце зайняли підприємці та бізнесмени (23%), а четверте – керівники (18%). А ось представники юридичної сфери опустилися з третьої позиції (22% у 2013 році) на шосту (17% у 2014). Виріс престиж інженерів: разом із юристами вони увійшли до п’ятірки найбільш престижних спеціальностей, а у 2013 році займали лише дев’яте місце. Із рейтингу зникли економісти і фінансисти. І це зрозуміло, адже фінансовий сектор знову переживає кризові часи [10].

Часто зустрічається ситуація, коли студент здобуває дві, а то й три освіти за період навчання. Не вдаючись у глибокий аналіз, частина молодих людей відчуває в цьому необхідність, часто заочно здобувається юридична чи економічна освіта, хоча даний вибір нічим не аргументований. На жаль, на сьогодні немає певної програми, яка б надавала економічні статистичні аргументації професійного розвитку особистості за двома, трьома напрямами, часто схожими, а можливо, й відмінними.

Швидкі зміни життєвих пріоритетів сучасної людини висувають вимоги до фахівців, які повинні бути готові до швидких змін у про-

фесійній діяльності, видах фаху, реагувати на вимоги сучасного ринку праці. Розв'язати цю суперечність виявляється можливим засобами активізації процесу професійного самовизначення особистості ще під час шкільного навчання.

Врахування нових бачень у профорієнтаційній роботі уможливлює отримання позитивного результату. Проаналізуємо результати такої роботи на прикладі Інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук (ІФТКН) ЧНУ імені Ю. Федьковича. Група викладачів щорічно відвідує близько 150 загальноосвітніх шкіл І-ІІІ ступенів Чернівецької, Івано-Франківської, Тернопільської областей (задіяно 2–2,5 тис. випускників). Мета зустрічей – проведення профорієнтаційних консультацій, встановлення зацікавленості фізико-технічними спеціальностями, а також спорідненими спеціальностями, що пропонуються нашим університетом. Тенденції вступу на дані спеціальності відрізняються від загальноуніверситетських позитивних показників.

Одним із важливих завдань проведеної нами профорієнтаційної роботи було створення нових підходів до визначення професійної придатності. Отримані результати є наслідком системних підходів у інформаційному забезпеченні, моніторингу професійної орієнтації, проведенні серій профорієнтаційних консультацій. Слід зазначати, що провідним завданням виступає налагодження співпраці з навчальними закладами, зокрема активної взаємодії як із педагогічними, так і зі шкільними колективами. Нестандартність ситуацій спілкування, неповторність психологічного складу людей вимагає у профорієнтаційній роботі психологічної гнучкості, творчості у спілкуванні, вміння знайти спільну основу для комунікації.

Головні заходи під час візитів до ЗОШ – проведення анкетування задля виявлення бажаючих навчатися у ЧНУ, зацікавленості окремими спеціальностями, факультетами; визначається перелік предметів, які складатимуть випускники для здачі при зовнішньому незалежному оцінюванні якості знань. Через анкетування відбувається опитування щодо зацікавленості різними спеціальностями.

Така робота найактивніше проводиться у жовтні та листопаді. У цю пору учнівські середовища найсприятливіші до сприйняття такої інформації. При зустрічах проводяться короткі усні презентації освітніх пропозицій. На даному етапі важливим є вміння цікаво подати свою пропозицію і якомога краще познайомитися з учнівським колективом. Зацікавленим особам пропонується залишити короткі відомості про себе. Дана пропозиція здійснюється виключно в письмовій

формі, саме завдяки відсутності чітких акцентів отримується найдостовірніша інформація. За результатами анкетування можна скласти уявлення про кількість зацікавлених, а також їхні майбутні наміри у плані освіти. Завдяки проведеному опитуванню ми дізналися, що навчанням у ЧНУ зацікавилися приблизно 35% випускників шкіл.

Дана оцінка дозволяє з великою точністю визначити і спрогнозувати кількість потенційних абітурієнтів на технічні спеціальності в межах університету. Представимо до розгляду результати профорієнтаційної роботи з учнями ЗОШ двох районів Чернівецької області: Путильського і Хотинського. Ці райони мають особливі географічні промислові та культурні відмінності, існують спільні та відмінні характеристики в освітніх настроях молоді.

Путильський район належить до гірської місцевості українських Карпат, де основою є лісове господарство і деревообробка (понад дві третини району зайняті лісами). Для даних територіальних ознак актуальна зацікавленість технічними спеціальностями у плані освіти.

Лісова та деревообробна галузі потребують кваліфікованих фахівців верстатообладнання, конструювання, дизайнерства. Частково ці спеціальності представлені в ІФТКН ЧНУ імені Ю. Федьковича. У ході досліджень з’ясувалася готовність до складання учнями ЗНО з певних предметів. За здійсненим вибором визначався інтерес до навчання в майбутньому на технічних спеціальностях випускників шкіл гірського регіону.

В анкетуванні взяли участь 280 учнів одинадцятих класів упродовж 2014-2015 років, із них 43,7% – хлопці, 56,3% – дівчата. Відмітимо, що для випускних класів Путильського району характерна перевага кількості жіночої статі над чоловічою, близько 13%. Причина – мала кількість робочих місць у регіоні, що призводить до пошуку можливості працевлаштування за межами області. Хлопці віком 16-17 років, здебільшого, фізично готові розпочати трудову діяльність. Отримавши неповну середню базову освіту, вони опановують робітничі професії, в основному будівельні. На рис. 1 показано результати опитування готовності виконання ЗНО з математики, фізики, хімії, біології.

Хотинський район є одним із центрів виробництва та реалізації продуктів садівничої та городньої галузей. Оскільки в районі немає великих промислових підприємств, основу зайнятості людей складає сільське господарство. У дослідженнях взяли участь 240 учнів одинадцятих класів (перевага дівчат – 6%). Проаналізуємо вплив тенденцій економічного розвитку даного району на майбутню професійну ви-

значеність молоді. Для цього використаємо дані регіональних характеристик професійного класифікування, розглянемо чинники впливу на вибір предметів для ЗНО.

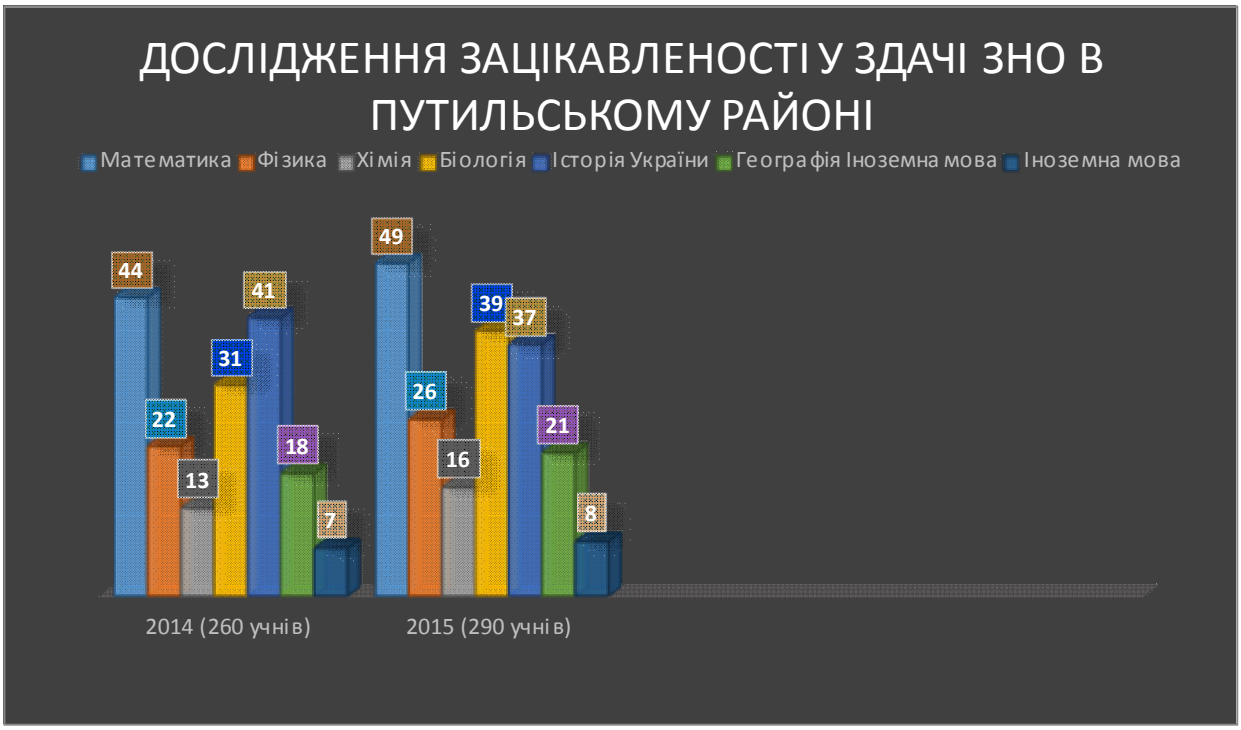

Рис. 1. Дослідження зацікавленості у здачі ЗНО в Путильському районі

Із проведеного анкетування можемо виділити спільні та відмінні ознаки. Як для Путильського, так і для Хотинського районів характерний високий відсоток зацікавленості здачею на ЗНО математики. Причому даний результат має позитивну динаміку: впродовж 2014–2015 років кількість бажаючих складати даний предмет зросла більше, ніж на 10%. Інтерес до математики пов'язаний із високою зацікавленістю економічними спеціальностями, зокрема за останні два роки зростання становить 8%. Позитивними вважаємо тенденції зацікавленості інженерно-технічними спеціальностями (зростання – 16%), комп'ютерними науками (25%), фізико-математичними спеціальностями (близько 15%). Важливим є і той факт, що, маючи в поєднанні результати ЗНО з математики, фізики чи хімії, абітурієнти мають можливість заповнити місця державної форми навчання, що для технічних, фізичних спеціальностей є основою набору. Враховуючи несприятливу економічну ситуацію в нашому регіоні, навчання на державній формі актуальне для багатьох випускників, більшою мірою це стосується сільської місцевості.

Із наших досліджень видно, що фізику в Путильському районі готові складати приблизно 35% випускників, у Хотинському – 14%. Поясненням даних відсотків може бути той факт, що технічні спеціальності – базові для деревообробної, меблевої галузі, які є актуальними для гірського регіону. Дані напрями освіти представлені на фізичному й інженерно-технічному факультетах нашого університету, зокрема це «Технологічна освіта», «Професійна освіта», «Електроніка й енергетика».

Натомість на Хотинщині спостерігається вищий відсоток зацікавленості хімією та біологією, адже сучасні садові господарства потребують створення новітніх лабораторій, дослідницьких центрів, де можуть бути задіяні агрохіміки, біохіміки, біотехнологи. Саме це, на наш погляд, зумовило зацікавленість серед молоді Хотинщини хімією і біологією. Зростання зацікавленості хімією становить 23%, біологією – 24% (див. рис. 2). Освітні пропозиції даного напряму представлені на біологічному та, частково, хімічному факультетах нашого університету. Збільшення зацікавленості даним напрямами впродовж двох років у нашому виші становить близько 8%. Це фахівці в галузі біохімії та біотехнологій, ботаніки й охорони природи, ґрунтознавства, екології та біомоніторингу, землевпорядкування та кадастру, молекулярної генетики і біотехнологій. Для Путильського району за даними освітніми напрямами, в основному, спостерігається від'ємна динаміка. Зниження зацікавленості хімією за 2014-2015 рр. становить 16%, збільшення зацікавленості біологією складає 2%.

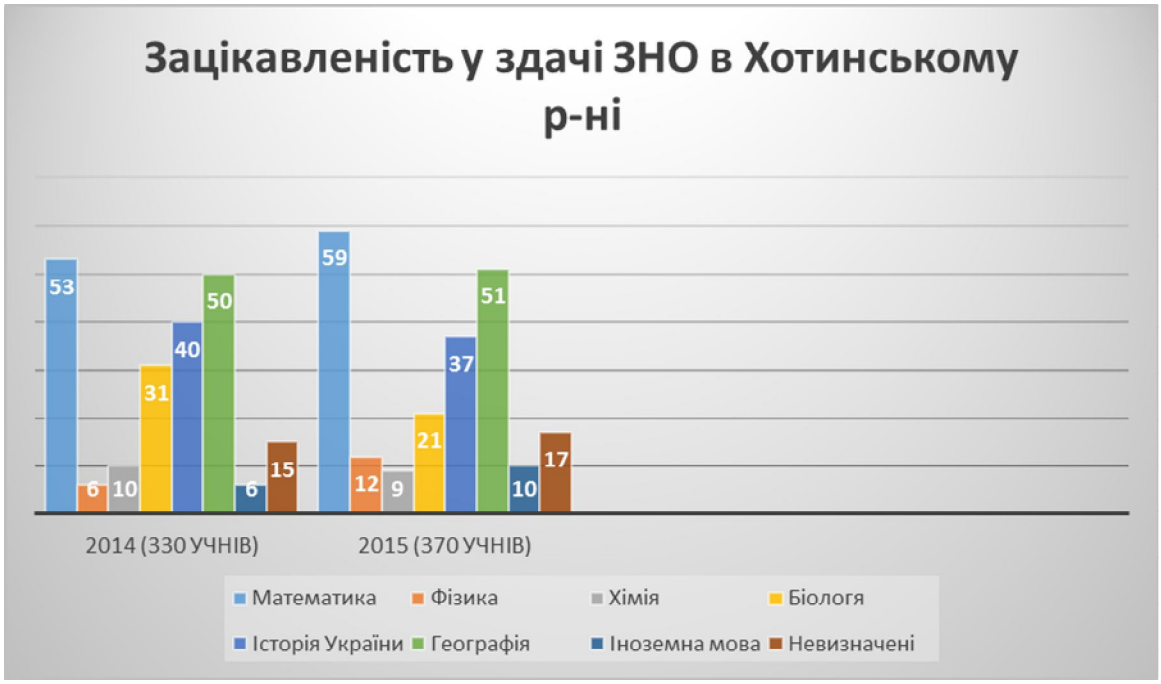

Рис. 2. Зацікавленість у здачі ЗНО в Хотинському районі

Обом районам властиве зниження цікавості до предмета «історія»: для Путильського району кількість зацікавлених зменшилась на 8%, для Хотинського – на 11%. Помічена тенденція спостерігається і щодо кількості вступників на перший курс факультету історії, політології та міжнародних відносин. Серед основних причин можна виділити такі: зниження зацікавленості економічними і юридичними спеціальностями, для вступу на які необхідно мати позитивний результату з історії; відсутність практичної спрямованості спеціальностей даного факультету в системі сучасного економічного розвитку регіону; відсутність громадських чи державних проектів щодо популяризації даних спеціальностей; часті намагання зміни трактування історичних подій, політичні протистояння в державі. Дані чинники є причиною зменшення зацікавленості до вивчення даного предмета.

Незмінно високий рейтинг у нашому університеті мають спеціальності географічного факультету. Даний показник добре узгоджується з кількістю зацікавлених географією у Путильському районі. Згідно з рейтингом, даний показник – другий після математики. При цьому визначальною є поява на географічному факультеті таких нових спеціальностей, як геодезія, картографія та землеустрій; туризм, менеджмент, гідротехніка. Знову ж таки, обов'язково потрібно врахувати, що знання географії вимагається при вступі на економічні спеціальності. Разом із тим у Хотинському районі даний показник менший приблизно вдвічі, проте він зростає.

Варто зазначити, що для Путильщини впродовж останніх років характерне різке зростання зацікавленості іноземними мовами. Основним стимулом цього може бути активний розвиток туристичної зони українських Карпат. Дана галузь в основному орієнтується на відвідувачів із ближнього зарубіжжя. Створення високого рівня сервісу для туристів, які є іноземцями, вимагає і знання іноземних мов.

Таким чином, у статті здійснено аналіз професійної визначеності учнів старшого шкільного віку двох районів Чернівецької області з розвинутими аграрною і лісовою індустріями. У дослідження взяли участь 280 учнів одинадцятих класів Путильського та 240 – Хотинського районів упродовж 2014-2015 років. За результатами проведеного анкетування можна виділити спільні та відмінні ознаки. Для обох районів характерний високий відсоток зацікавленості здачею на ЗНО математики. Причому даний результат має позитивну динаміку: впродовж 2014-2015 років кількість бажаючих складати даний предмет зросла більше, ніж на 10%, відповідно збільшилася кількість абі-

турієнтів на інженерно-технічні спеціальності (16%), комп'ютерні науки (25%), фізико-математичні спеціальності (близько 15%).

Для гірського району більший відсоток зацікавленості фізико-технічними спеціальностями. Сучасні садові господарства потребують створення новітніх лабораторій, дослідницьких центрів, у яких можуть бути задіяні агрохіміки, біохіміки, біотехнологи.

Важливо зазначити, що у Путильському районі впродовж останніх років спостерігається різке зростання зацікавленості іноземними мовами. Основним стимулом цього може бути активний розвиток туристичної зони українських Карпат.

Посилання:

1. *Балл, Г.* Психолого-педагогічні засади професійної орієнтації школярів / *Г. Балл* // Професійна діагностика; [упоряд. *Т. Гончаренко*]. — К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. — С. 4-19.
2. *Васильєв, В. В.* Система адаптації робітників до професійної діяльності / *В. В. Васильєв*. — Дніпропетровськ : ДДУ, 1999. — 300 с.
3. *Гапоненко, А. В.* Диагностика готовности старшеклассников к профессиональному самоопределению // Школа и производство. — 2006. — № 3. — С. 10.
4. *Гончарова, Н. О.* Основи професійної орієнтації : навч. посібник / за ред. *В. Ф. Моргуна*. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. — 168 с.
5. *Жадан, И. Г.* Проектирование и реализация системы профессионального самоопределения школьника // Профильная школа. — 2008. — № 5. — С. 40-44.
6. *Захарова, И. Г.* Формирование социальной компетенции в системе «школа – вуз – производство» // Профильная школа. — 2009. — № 2. — С. 15-21.
7. *Зінченко, В. П.* Теорія і практика розбудови системи професійної орієнтації в сучасних умовах / *В. П. Зінченко, М. С. Янцур* // Оновлення змісту і методі психології освіти та професійної орієнтації. — Вип. 4, 1998. — С. 4-15.
8. *Климов, Е. А.* Как выбирать профессию : Кн. для учащихся / *Е. А. Климов*. — М. : Просвещение, 1984. — 160 с.
9. Консолідований рейтинг вузів України 2016 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/vnz/rating/51741/
10. Найбільш престижні професії в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://hh.ua/article/15503
11. *Орлов, А. В.* Розвиток теоретичних схем і понятійних систем в психології мотивації // Питання психології. — 1989. — № 5. — С. 27-34.
12. Педагогічне управління професійним самовизначенням учнівської молоді : метод. посіб. / [за ред. *М. П. Тименка*]. — К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2001. — 153 с.
13. *Пилипенко, В. Є.* Людина в ринковому суспільстві: орієнтація, поведінка, культура. — К. : Фоліант, 2005. — 129 с.
14. *Реан, А. А.* Психологический анализ проблемы удовлетворённости избранной профессией // Вопросы психологии. — I988. — № 1. — С. 83-88.

15. *Федоришин, Б. О.* Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації : автореф. дис. … докт. пед. наук : 13.00.04 / *Федоришин Борис Олексійович*; ІППОАПН України. — К., 1996. — 49 с.
16. *Федоришин, Б. А.* Система профинформационной работы со старшеклассниками / *Б. А. Федоришин, С. Я. Карпиловская* и др. — Киев : Рад. школа, 1988. — 178 с.

References (transliterated and translated):

1. *Ball, H.* Psykholoho-pedahohichni zasady profesiinoi oriientatsii shkoliariv (Psycho-pedagogical foundations of professional orientation of pupils) // Professional diagnostics; [Compiled by *T. Honcharenko*]. Kyiv, 2005, P. 4-19 [in Ukrainian].
2. *Vasyliev, V. V.* Systema adaptatsii robitnykiv do profesiinoi diialnosti (The system of workers' adaptation to the profession). Dnipropetrovsk, 1999, 300 p. [in Ukrainian].
3. *Gaponenko, A. V.* Diagnostika gotovnosti starsheklassnikov k professionalnomu samoopredeleniyu (Diagnosis of high school pupils' readiness for professional self-determination) // Shkola i proizvodstvo (School and Manufacture), 2006, No 3, P. 10. [in Russian].
4. *Honcharova, N. O.* Osnovy profesiinoi oriientatsii : navch. posibnyk (Basics of professional orientation : Tutorial). Kyiv, 2010, 168 p. [in Ukrainian].
5. *Zhadan, I. G.* Proyektirovaniye i realizatsiya sistemy professionalnogo samoopredeleniya shkolnika (Design and implementation of pupils' professional self-determination) // Profilnaya shkola (Profile School), 2008, No 5, P. 40-44 [in Russian].
6. *Zaharova, I. G.* Formirovaniye sotsial'noy kompetentsii v sisteme «shkola – vuz – proizvodstvo» (Formation of social competence in the system «school – higher school – manufacture») // Profile School, 2009, No 2, P. 15-21 [in Russian].
7. *Zinchenko, V. P., Yantsur, M. S.* Teoriia i praktyka rozbudovy systemy profesiinoi oriientatsii v suchasnykh umovakh (Theory and practice of vocational orientation development under the modern conditions) // Updating the content and methods of education and vocational guidance psychology, 1998, Issue 4, P. 4-15 [in Ukrainian].
8. *Klimov, Ye. A.* Kak vybirat' professiyu : Kn. dlya uchashchikhsya (How to choose a job : Teacher's book). Moscow, 1984, 160 p. [in Russian].
9. Konsolidovanyi reitynh vuziv Ukrainy 2016 roku (Consolidated ranking of universities in Ukraine in 2016) [Electronic resource]. Available at : http://osvita.ua/vnz/rating/51741/ [in Ukrainian].
10. Naibilsh prestyzhni profesii v Ukraini (The most prestigious jobs in Ukraine) [Electronic resource]. Available at : https://hh.ua/article/15503 [in Ukrainian].
11. *Orlov, A. V.* Rozvytok teoretychnykh skhem i poniatiinykh system v psykholohii motyvatsii (Development of theoretical schemes and conceptual systems of motivation psychology) // Pytannia psykholohii (Psychology Issues), 1989, No 5, P. 27-34 [in Ukrainian].
12. Pedahohichne upravlinnia profesiinym samovyznachenniam uchnivskoi molodi : metod. posib. (Pedagogical management of professional self-determination of students : Method. guidances) / [Ed. by *M. P. Tymenko*]. Kyiv, 2001, 153 p. [in Ukrainian].
13. *Pylypenko, V. Ye.* Liudyna v rynkovomu suspilstvi : oriientatsiia, povedinka, kultura (Man in a market society : orientation, behavior and culture). Kyiv, 2005, 129 p. [in Ukrainian].

14. *Rean, A. A.* Psikhologichesky analiz problemy udovletvoryonnosti izbrannoy professiyey (Psychological analysis of the problem of the chosen profession satisfaction) // Voprosy psikhologii (Psychology Issues), 1988, No 1, P. 83-88 [in Russian].
15. *Fedoryshyn, B. O.* Psykholoho-pedahohichni osnovy profesiinoi oriientatsii : avtoref. dys. … dokt. ped. nauk : 13.00.04 (Psycho-pedagogical foundations of career guidance : Synopsis of thesis for Doctorof Pedagogy. Kyiv, 1996, 49 p. [in Ukrainian].
16. *Fedorishin, B. A., Karpilovskaya, S. Ya.* et. al. Sistema profinformatsionnoy raboty so starsheklassnikami (The system of professional informational works with high school students). Kiev, 1988, 178 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 19.10.16

І. Фесів

Стан професійної самовизначеності школярів на Буковині в сучасних умовах

У статті автор розкриває актуальні проблеми професійної визначеності учнів старшого шкільного віку двох районів Чернівецької області з розвинутими аграрною і лісовою індустріями. У дослідженнях взяли участь 280 учнів одинадцятих класів Путильського та 240 Хотинського районів упродовж 2014-2015 років. Встановлено, що для обох районів характерний високий відсоток зацікавленості здачею на ЗНО математики. Зазначено, що для гірського району характерний більший відсоток зацікавленості молоддю фізико-технічними спеціальностями, що відповідає розвитку деревообробної галузі, та зацікавленості природничими науками, що відповідає розвитку аграрної галузі. Доведено, що зростання зацікавленості іноземними мовами спричинене розвитком туристичної зони українських Карпат.

Ключові слова: профорієнтаційна діяльність, освітні напрями підготовки, випускники, Путильський район, Хотинський район.

I. Fesiv

State of Professional Self-determination of Schoolchildren in Bukovina under Modern Conditions

In the article the author reveals the topical problems of career choice of senior pupils in two districts of Chernivtsi region where agriculture and forestry industries are developed. 280 pupils of 11 form in Putyla district and 240 pupils of the same form in Hotyn district took part in the investigation during 2014-2015. It was determined that high percentage of pupils interested in External independent testing in mathematics is typical for both districts. The amount of pupils interested in passing a maths exam in-

creased during the investigation period. It was also established that in mountain district high percentage of youth is interested in physical and technical specialities that in accordance with the development of agricultural and forestry industries is higher than percentage of youth interested in natural sciences. Up-to-date garden farms need to create innovative labs, research centres where agricultural chemists, biochemists and biotechnologists could work. The increase of interest in foreign language learning is caused by tourism region development of Ukrainian Carpathians.

Key words: career guidance, educational directions of training,school leavers, Putyla district, Hotyn district.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник С. М. Вдович